

**АВТОГРАФИ НА КНИГАХ ВІДДІЛУ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ВИДІВ ДОКУМЕНТІВ
ІНСТИТУТУ ДОСЛІДЖЕНЬ БІБЛІОТЕЧНИХ
МИСТЕЦЬКИХ РЕСУРСІВ ЛЬВІВСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
імені В. СТЕФАНІКА**

Маркіян Нестайко

науковий працівник відділу наукових досліджень спеціальних видів документів Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів ЛННБ України ім. В. Стефаніка, канд. іст. наук

Подано 32 автографи відомих громадських і наукових діячів, письменників, композиторів, бібліографів, членів Наукового товариства імені Шевченка, професорів університетів Львова, Києва, Одеси, Москви, Санкт-Петербурга, виявлених у книжковому фонді відділу наукових досліджень спеціальних видів документів ІДБМР ЛННБ України ім. В. Стефаніка.

Ключові слова: книгозбірня, автографи, наукові зв'язки.

The article presents 32 autographs of famous public and scientific figures, writers, composers, bibliographers, members of the Shevchenko Scientific Society, professors from the universities of Lviv, Kyiv, Odessa, Moscow, St. Petersburg discovered in the book fund of the department of scientific research of special types of documents of The Lviv National Vasyl Stefanyk Scientific Library of Ukraine.

Keywords: library, autographs, scientific relations.

Книжковий фонд відділу наукових досліджень спеціальних видів документів, який є науковим структурним підрозділом Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів ЛННБ України ім. В. Стефаніка, налічує понад 55 тисяч одиниць збереження. Історію формування книжкового фонду висвітлювали наукові працівники бібліотеки, зокрема С. Костюк [1] і С. Романюк [2]. Фонди відділу створені на базі кількох десятків відомчих і приватних бібліотек Львова, зокрема Наукового товариства імені Шевченка, Народного дому, Студіону, Національного закладу імені Оссолінських. Книжковий фонд відділу представлено працями з історії архітектури, скульптури, живопису, графіки, фотографії, музики,

театру і кіно XIX–XXI ст. українською та іноземними мовами. Багато з них експонувалися на тематичних і персональних виставках, організованих у бібліотеці та за її межами.

Метою нашої статті є виявити та ідентифікувати дарчі написи на книгах відділу до 1945 р.

Автографи на книгах ілюструють наукову активність їхніх власників, вони є також свідченням широких наукових контактів. Інформація, акумульована у записах, містить відомості не лише про особисте книжкове зібрання їх власників, а й висвітлює бібліофільські пріоритети тогочасних науковців, їх читацьке уподобання та інформаційну освіченість. Автографи є цінним джерелом для різнопланових досліджень.

У статті представлено 32 автографи — дарчих написів здебільшого авторів наукових праць, подарованих іншим науковцям. Невелику частину становлять автографи неідентифікованих авторів.

Усі автографи публікуються вперше, із збереженням орфографічних і пунктуаційних особливостей.

Матеріал згруповано за алфавітом авторів автографів та розміщено в такому порядку:

— короткі відомості про автора запису (Як джерела використано: *Енциклопедія історії України*. — Київ, 2003–2013. — Т. 1-10 ; *Енциклопедія Українознавства* / за ред. *В. Кубійовича*. — Львів, 1994–2003. — Т. 1-11 ; *Енциклопедія Сучасної України*. — Київ, 2001–2017. — Т. 1-18 ; *Мистецтво України : біогр. довід.* / упоряд.: *А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський*. — Київ, 1997 ; інтернет-ресурси);

— текст автографа;

— бібліографічний опис видання та локалізація примірника у відділі наукових досліджень спеціальних видів документів;

— короткі відомості про власників книг.

1. Айналов Дмитро (1862–1939) — російський історик мистецтва. Член-кореспондент Російської академії наук.

Уважаемому Константину Владимировичу Хилинскому [от] автора на долгую память. СПб. 1904 г. 20 Апр[еля]

Айналов Д. В. *Летопись о начальной поре русского искусства : речь ординарного профессора Д. В. Айналова*. — СПб., 1904. — 33 с.

80.561

Хилінський Костянтин Володимирович (1881–1939) — історик, археолог, політичний діяч, габілітований д-р (1907), звич. проф. (1919). Навчався в II Київській та VII Петерб. гімназіях, на історично-філософському факультеті Петерб. університету. 1903–1918 — викладач історії культури в Школі прикл. мистецтва барона Штайгліца (м. Петербург); 1910–1918 приват-доцент стародавньої історії Петербурзької політехніки; 1917 — приват-доц. археології на Пол. Вищих курсах у Петрограді. 1919–1921 — звич. проф., віце-ректор Люблінського університету; 1929–1930 — декан гуманістичного факультету Львівського університету.

Глибокоуважаемому Владимиру Георгієвичу Боку от автора.
22 окт. 93 г. Казань

Айналов Д. Пластинка диптиха из слоновой кости из собрания графа Г. С. Строганова в Риме / Д. Айналов. — [Б. м. : б. в.], 1893.

80.824

Бок В. Г. (1850–1899) — мистецтвознавець, коптолог. Автор праць про мистецтво Єгипту.

2. Бажанська-Озаркевич Ольга-Олександра (1866–1906) — українська піаністка, фольклористка, письменниця, громадська діячка.

Поклонникови поступових ідей, серйозних думок — Миколі Шухевичеві — від доньки автора.

Бажанській П. Малорускій музикальній народній тонь / Порфірій Бажанський. — Львов, 1891. — 51 с.

81.894

Шухевич Микола (1862–1942) — адвокат у Львові, оборонець українських діячів у політичних процесах, приятель Василя Стефаника.

3. Бажанський Порфірій (1836–1920) — священник, український композитор і теоретик музики, відомий галицький музичний діяч, фольклорист, письменник.

На спомин знаменитому музикови гарних творів. П.Баж.

Бажанський П. Повна інструментація європейских и р[усских] нар. інструментів / Порфірій Бажанський. — Перемишль, 1914. — 64 с.

81.896

4. Берман Яків (1889–?) — український бібліограф, книгознавець.
Науковому Товариству в Львові від автора 28/1.30 [підпис]

Берман Я. З. М. В. Лисенко : матеріали до бібліографії / Я. З. Берман. — [Б. м., б. р.]. — С. 123-132. — Відбиток.

82.354

5. Голлербах Еріх (1895–1942) — російський мистецтвознавець, художній та літературний критик, бібліограф і бібліофіл.

Александрю Александровичу Труханову въ знакъ искренняго уваженія и сродства интересов. Э. Голлербах. 26.X.23

Голлербах Э. Портретная живопись в России : XVIII век / Э. Голлербах. — Москва, 1923. — 139 с.

80.142

Труханов О. О. (1880–1942) — історик, археолог, бібліотекар.

6. Голубець Микола (1891–1942) — мистецтвознавець, письменник, редактор, журналіст.

Його Екселенції Кир Андрею гр. Шептицькому [Кир о. митрополиту] Мойому Великодушному добродійови

Автор 28.1.26

Голубець М. Галицьке малярство / Микола Голубець. — Львів : Добра книжка, 1926. — 88 с.

78.780

Андрей Шептицький (1865–1944) — Митрополит Української греко-католицької церкви, меценат.

7. Гринейзен Володимир (1868–1932?) — історик, мистецтвознавець, колекціонер.

Дорогому Михаилу Ивановичу Успенскому [слово не відчитане]. Вл. Гринейзен 8-XI-191[2]

Гринейзен В. Египто-эллинистический ритуальный портрет и средневековые портреты Рима с «tabula circa verticem» / В. Гринейзен. — [Б. м.], [1912]. — С. 220-236. — Відбиток із «Християнського востока» (Т. 1, вип. 2).

344.752

Успенський М. І. (1866–1942) — історик, краєзнавець, колекціонер. Закінчив Московську духовну академію. Працював педагогом, інспектором народних училищ, окружним інспектором (Петроградський навчальний округ). У 1907–1922 викладач, професор кафедри християнської археології та історії візантійського мистецтва в приватному Московському археологічному інституті. У 1925–1928 — співробітник секції «Жива старовина» НДІ порівняльної історії літератури і мови Заходу і Сходу при

ЛДУ. Співпрацював у журналах «Известия Центрального бюро краєзнавства» і «Краєзнавство». Дійсний член Російського географічного товариства.

8. Вагин В. (?-?)

Моему «университету» — милому [слово не відчитане] 22/XI 34 г. От Владимира Вагина.

Гущин А. С. Парижская коммуна и художники / А. С. Гущин. — Ленинград : Гос. изд-во изобразит. искусств, 1934. — 241 с.

80.139

9. Деревицький Олексій (1859–1943) — філолог, дослідник давньогрецької літератури та мистецтва, професор.

Глубокоуважаемому Владимиру Васильевичу Стасову от автора. 1896 г. 25 [слово не відчитане]

Деревицкий А. А. Павловский «Скульптура в Аттике до греко-персидских войн» : Рецензия / А. А. Деревицкий. — СПб., 1896. — С. 213-228. — Відбиток із журналу «Министерства народного просвещения».

80.283

Стасов Володимир Васильович (1824–1906) — російський музичний і художній критик, публіцист, історик мистецтва. Друкувався у понад п'ятдесяті іноземних і вітчизняних виданнях. Був знайомий з багатьма видатними композиторами.

10. Ернст Федір (1891–1942) — український історик-мистецтвознавець, теоретик мистецтва.

До Библиотеки Украинского Национального Музею у Львові. від автора. Київ

Ернст Ф. До історії Києво-Печерської фортеці / Федір Ернст. — [Б. м., б. р.]. — С. 266-274.

79.916

11. Еттингер Павло (1866–1948) — художній критик і колекціонер.
Якову Петровичу Гребеникову на память о свидании 16 Дек. 1924 г. П. Эттингер

Эттингер П. Портрет Изабеллы Чарторыской в Казанском Центральном Музее / П. Эттингер. — [Б. м., б. р.] — С. 139-144. — Відбиток із «Казанского музейного вестника».

344.733/1 пр.

Гребенщиков Яків Петрович (1887–1935) — російський та радянський бібліограф, бібліотекознавець і бібліофіл.

D-wi Tadeuszowi Mankowskemu serdecznie autor. Moskwa 1. [1924]

Эттингер П. Портрет Изабеллы Чарторыской в Казанском Центральном Музее / П. Эттингер. — [Б. м., б. р.]. — С. 139-144. — Відбиток із «Казанского музейного вестника».

344.733/2 пр.

Маньковський Тадеуш (1878–1956) — польський юрист, колекціонер, мистецтвознавець. Вивчав правознавство у Львівському університеті. 1904 р. здобув ступінь доктора права. У 1898–1902 роках працював у Львівському науковому закладі ім. Осолінських. Захоплювався колекціонуванням, історією мистецтва. Від 1930 р. працював виключно як мистецтвознавець. 1945 року виїхав до Польщі, очолював музей на Вавелі. 1948 р. здобув ступінь доктора мистецтвознавства у Ягеллонському університеті, в якому у 1947–1955 викладав історію мистецтва Близького Сходу. 1951 р. залишив роботу на Вавелі й очолив кабінет гравюр Польської академії знань. Член Львівського наукового товариства, член-кореспондент Польської академії знань від 1932 р., її дійсний член — від 1939 р. Від 1953 р. — член Польської Академії наук і Наукового товариства Варшави. Досліджував культуру і мистецтво Львова, історію вірменів Польщі, східне мистецтво.

12. Кладочний Йосиф, о. (1906–1994) — священик Української греко-католицької церкви часів підпілля. Капелан, доктор теології.

о. Др. Йосиф Кладочний. Куплено в Києві — 6 марта 1946 р. — в крамниці [слово не відчитане] річей на Подолі — для малярської школи монахів Студійського уставу в Уневі — Зах. Україна —

Первухин Н. Церковь Йоанна Предтечи. Объяснительная статья Н. Первухина. — Москва, 1913. — 61 с., ил.

58.217

13. Кляйн Францішек (1882–1961) — історик мистецтва.

Kochanemu Panu Ad. [Sleruschesowi] Sklada Franciszek Klein 15.XI.08.

Klein F. Akademicki kościół św. Anny w Krakowie studium architektury / F. Klein. — Kraków, 1909. — 15 s.

И 664.191

14. Колесса Філарет (1871–1947) — український етнограф, фольклорист, композитор, музикознавець і літературознавець.

Впов. Добродійови Ю. Вінцковському-Ярославленкови на спомин подає автор.

Колесса Ф. Ритміка українських народних пісень / Філярет Колесса. — Львів, 1907. — 252 с.

82.340

Ярославенко Я. Д. (1880–1958) — український композитор і диригент. За фахом інженер шляхів. Справжнє прізвище Вінцковський. Навчався у Львівській консерваторії (1898–1900). Керував хорами товариств «Сокіл», «Боян», «Зоря». Засновник видавництва «Горбан».

15. Куцій Матвій (1889–1978) — учитель школи вправ при державній учительській семінарії у Станіславові.

Вп. Проф. Іванови Левицькому авторови Історії, Теорії Музики і інших праць на музичній ниві примірник сей посвячує М. Куцій.

Куцій М. Наука сольфежа основана на мелодіях з текстом : підручник / М. Куцій. — Станіславів, 1927. — 48 с.

81.902

16. Левицький Іван (1875–1938) — скрипаль, композитор, педагог.

Женкови Цегельському від автора. Львів 20/10 1929 Ів. Левицький
Левицький І. Популярна наука гармонії / Іван Левицький. — Львів, 1929. — 92 с.

79.959

Цегельський Є. Р. (1912–1980) — скрипаль і музикознавець. Закінчив Празьку консерваторію (1937). Директор Музичного Інституту ім. М. В. Лисенка в Перемишлі (1937–1939). Соліст-концертант; концертмейстер віденського Бурґтеатру. З 1949 у США.

17. Либрович Сигізмунд (1855–1918) — письменник, історик, журналіст.

Pani Władysławowi Belzie w upominku [Підоніс — Zygmunt Librowicz]. St. Petersburg, w listopadzie 1889

Либрович С. Пушкин в портретах / Сигізмунд Либрович. — С.-Петербург, 1890. — 266 с.

65.160

Белза Владислав (1847–1913) — польський культурно-освітній діяч, поет-неоромантик, публіцист, літературознавець. Автор драматичних творів, літературознавчих праць, присвячених творчості Адама Міцкевича, упорядник кількох антологій поезії та низки популярних патріотичних віршів. Член Літературного товариства імені Адама Міцкевича у Львові. Секретар Національної бібліотеки імені Оссолінських.

18. Мансветов Іван (1844–1885) — російський літургіст, візантолог.

В. Латышеву от автора

Мансветов И. По поводу недавно открытой стѣнописи въ Московскомъ и Владимірскомъ Успенскихъ Соборахъ / И. Мансветов. — Москва, 1883. — 44 с.

55.454

Латишев Василь (1855–1921) — російський філолог-класик, епіграфіст, історик, член Петербурзької академії наук.

19. Наумченко (?–?)

Товариству Просвіта від Наумченка. р. 1892-20

Фаминцын А. С. Домра и средне ей музыкальные инструменты русского народа / Ал. С. Фаминцын. — СПб., 1891. — 218 с.

82.238

20. Окунєв Микола (1885–1949) — російський історик мистецтва та архітектури.

Многоуважаемому Константину Владимировичу от автора.

Окуневъ Н. Крещальня Софійскаго собора въ Кіевъ / Н. Окуневъ. — Петроградъ : Типографія М. А. Александрова, 1915. — 25 с.

73.035

21. Попов Павло (1890–1971) — літературознавець, мистецтвознавець і фольклорист. Професор, член-кореспондент АН УРСР.

Вельмишановному Др-у Івану Крипякевичу від автора 1928.1.23

Попов П. Матеріяли до словника українських граверів. Додаток 1 / Павло Попов. — Київ, 1927. — 34 с.

68.993

Крип'якевич Іван (1886–1967) — український історик, академік АН УРСР, професор Львівського університету, директор Інституту суспільних наук АН України. Автор наукових досліджень про українську державність, підручників з історії України. Діяч НТШ.

«Високоповажному [слово не відчитане] К. Студинському від автора. 1928. V. 3»

Попов П. М. До текстів «Калинівських пісень» / П. М. Попов. — Київ, 1927. — 25 с.

58.661

Студинський Кирило (1868–1941) — український філолог-славист, літературознавець, мовознавець, фольклорист, письменник, громадський діяч, академік ВУАН. 1923–1932 — голова НТШ у Львові.

22. Редін Єгор (1868–1908) — історик мистецтва та археолог.
Глибокоуважаемому Владимиру Васильевичу Стасову на добрую пам'ять автор.

Редин Е. Триклиній базилики Урса въ Равеннѣ / Е. Рѣдинъ. — СПб., 1895. — 9 с., іл.

82.071

23. Смоленський Степан (1848–1909) — педагог, музикознавець, палеограф.

На добрую пам'ять коллег — достопоштенному отцю Пальмери — о Степ. Вас. Смоленскомъ. Спбргъ, 2 ноября 1907.

О древне-русскихъ пѣвческихъ нотаціяхъ. Историко-палеографический очеркъ Ст. Смоленскаго. — 1901. — 120 с.

58.221

24. Тарновський Василь (1838–1899) — громадський і культурний діяч, аматор української старовини, меценат.

Шановному товариству Просвіта [слово не відчитане] его вжиток. В. Тарновский

Каталог українских древностей колекції В. В. Тарновскаго. — Київ, 1898. — 86 с., іл.

80.609

25. Чарнецький Степан (1881–1944) — поет, фейлетоніст, театральний діяч і критик.

Іх ВПреосвященству Митроп. А. Шептицькому в синівській преданості Степан Чарнецький

Чарнецький С. Нарис історії українського театру в Галичині / Степан Чарнецький. — Львів, 1934. — 253 с.

78.775

26. Автор невстановлений

Дарунок Йосифа [зі Львова] переплетника для Єрошка Рафаїла 1939.

Свенціцка В. Різьблені ручні хрести XVII–XX вв. / Віра Свенціцка. — Львів, 1939. — 30 с.

78.765

27. Автор невстановлений

Многоуважаемому Льву Петровичу Гусеву от устроителей. [Підпис] 29/IX 916. Петроград

Опись выставленных в пользу лазарета школы народного искусства ея величества Государыни Императрицы Александры Федоровны памятников русского театра из собрания Л. И. Жевержеева. — Петроград, 1915. — 102 с.

350.836/3 пр.

28. Автор невстановлений

[слово не відчитане] 1 Января 1913 [слово не відчитане] председателю церковного Археологич. Комитета [підпис нерозбірливо]

Описание предметов древности поступивших в Витебское епархиальное церковно-археологическое древлехранилище по ноябрь 1897 года / сост.: Д. И. Довгялло, Н. Я. Никифоровскій. — Витебск, 1897. — 92 с.

344.379

29. Автор невстановлений

[W...] p. koledze L. Jaworskiemu z życzeniem przyjemnych wakacji. 9/7 13. [підпис нерозбірливо]

Koch M. Festrede zur Feier von Richard Wagners 100. Geburtstag am. 22 Mai 1913 gehalten in der «Schlesischen Gesellschaft für vaterlandische Cultur» / M. Koch. — Breslau, 1913. — 33 p.

И 634.183

1. *Костюк С.* До історії відділу мистецтва ЛІБ ім. В. Стефаника НАН України / *Степан Костюк* // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : [зб. наук. праць]. — Львів, 2005. — Вип. 13. — С. 238-246.
2. *Романюк С.* Відділ мистецтва: події, факти, особистості / *Світлана Романюк* // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника : зб. наук. праць. — Львів, 2010. — Вип. 2 (18). — С. 5-43.